

Cüceler ve Uzun Boylu “Cüce”ler

**Sessiz Ev’de Recep, Hasan ve Metin
Karakterleri Üzerinden Eziklik
Duygusunun İncelenmesi**

Sevde Kaldıroglu

12 IB-F

Recep

Cüce olmasından dolayı sürekli bir **eziklik** duyar, ancak bu duygu kısmen fiziksel sakatlığıyla ilgili olsa da daha derinde çocukken **Büyükhanım'dan gördüğü fiziksel şiddet ile halen devam eden sözlü ve davranışsal şiddet** karşısında ona duyduğu **korkudan** kaynaklanır.

“Büyükhanım”

Fatma Hanım'a
uşaklık yapıyor

“Ama cüce olduğum için üzülmiyorum,” dedim. “İnsanlar elli beş yaşındaki bir cüceyle alay edebilecek kadar kötü oldukları için üzülüyorum asıl ben.” (Pamuk 11)

Asalet ve olgunluk

“Sen niye gülmüyorsun Recep?” dedi. “Niye o kadar ağırbaşlısın? Hep ciddisin, ciddi adamlar gibi kravat takıyorsun. Gülsene.” (277)

Belki cüce olmasından, belki de kendine güvensizliğini konuşma tarzı ve davranışlarıyla açıkça dışa vurmasından dolayı kendinden yaşça küçük insanlar tarafından dahi küçük görülür.

“Günaydın **Recep.**”

(...)

“Evet,” dedim, **nedense bir suçluluk duyduğum.** “Kahvaltı ister misiniz?” (55)

“Nilgün Hanım” (58)

“Sen bilemezsin Recep!” (57)

CÜCE

GAYRİMEŞRU

PARA

Faruk Bey ile Recep'in
işveren ve çalışan
ilişkisi

Bir cüce ve **gayrimeşru** bir çocuk olması kendi seçimiymiş gibi bunlardan ötürü **suçluluk ve eziklik** duyar.

Gerek ev yaşamında gerekse toplum içinde sessiz ve görünmez bir rol üstlenir.

“(...) o zaman bağırmak isterim, **bağıramam**, Büyükhanım’la konuşmak isterim, ama o **konuşmaz, ben susarım** ve insanın nasıl böyle **sessiz** kalabileceğine şaşarak bakarım ve masanın üstünde gezinen elinin ağır hareketlerinden **korkarım**: İçimden sanki **çığlık** atmak gelir: **İhtiyar, hain örümcekler gibi elleriniz Büyükhanım!**” (Pamuk 170)

Tüm bastırıldığı korkuları ve üzerinden atamadığı suçluluk duygusuna rağmen Recep’in **çok insancıl ve iyimser** bir yönü de vardır. Aslında yaşamında **bir sese, bir dosta gereksinimi vardır**.

“(...) konuşma ve arkadaşlık dediğimiz şey. Birbirimize bildiğimiz şeyleri anlatıyoruz ve hoşuma gidiyor. Kelimeler, sözlerdir hepsi, bilirim boştur, ama gene de aldanır keyiflenirim.” (121)

“(...) kelimelerin insanları heyecanlandırdığı zamanlar da vardır, bilirim. Merhaba der biri, seni dinler, hayatını, sonra kendi hayatını anlatır, ben dinlerim ve böylece birbirimizin gözünden birbirimizin hayatlarını görürüz.” (170-171)

Roman boyunca **müdahale etmeksizin** olayları yalnızca **gözlemleyen** Recep romanın sonlarına doğru Nilgün'ün dövülmesi olayında **tepkisini aile üyelerine ilk kez belli eder.**

“Hastaneye götürün onu, Faruk Bey!” (Pamuk 285)

“Recep'in herkese bulaştırmak istediği suçluluk duygusunu fark etmiyormuş gibi yaptım. (...) Recep'in hareketlerini görünce en çok Recep'in suçluluk duyduğundan düşündüm: Sanki suçlu olduğu için mutsuz ve mutsuz olduğu için de suçluydu.” (286)

Hasan

Topal ve “gayrimeşru bir çocuk” olan piyango satıcısı bir babaya sahip olmanın getirdiği eziklik derslerde başarısızlık ve maddi güçlükler gibi sıkıntılarla birleşince Hasan’ın **kimlik bunalımı** içinden çıkılmaz bir hal alır.

“(…) o zamanlar ben, bizim evimiz küçük, babam bir satıcı ve amcam cüce uşak diye o kadar çok utanmazdım.” (Pamuk 206)

Eziklikten, kendini küçük hissetmekten kurtulabilmek için **lkclk** ideolojisinin ardına sığınır ve sözde bu görüşü destekleyenlerin **zorbaca** hareketlerine katılarak **iddet ve tehdit** yollarıyla **g kazanmaya, kendini kanıtlamaya çalışır.**

“Serdar bile Őaşırdı. Evet beyler, gördünüz, tepem atarsa işte böyle olurum ben.” (Pamuk 31)

Düşlerinde ve düşüncelerinde kendini diğerlerinden üstün ve **“öğretici, yola getirici, ceza verici”** konumunda hayal eder, aslında amacı güç kazanmak ve **fark edilmektir.**

“Bazan canım bir kötülük yapmak ister, utanırım, **biraz canlarını yakayım da beni fark etsinler diye:** Böylece, cezalarını vermiş olurum ve kimse şeytana uymaz ve belki bir tek benden korkarlar o zaman: Şunun gibi bir duygu: **Biz iktidara, onlar da yola gelmişler.”** (Pamuk 77)

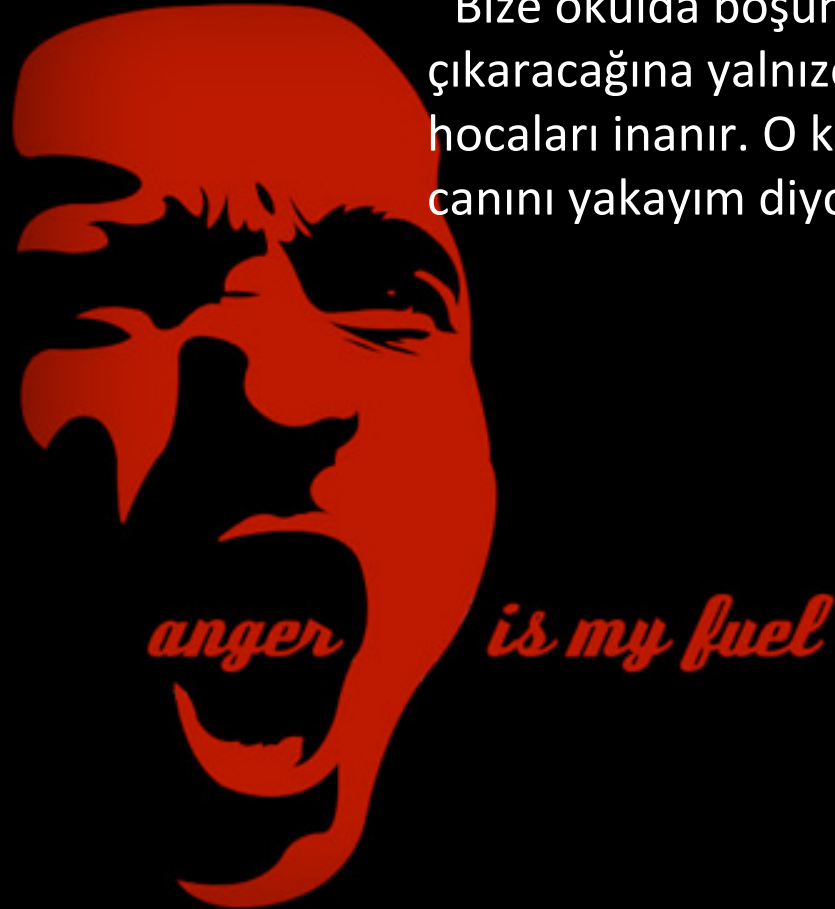
Kendi kimliğini bulma endişesi ve karmaşası içindeyken çevresindekilere karşı derin bir öfke duyar, kendi yanlışlarından başkalarını sorumlu tutar. İnsanlara da eğitime de duyduğu nefret bundan ileri gelir.

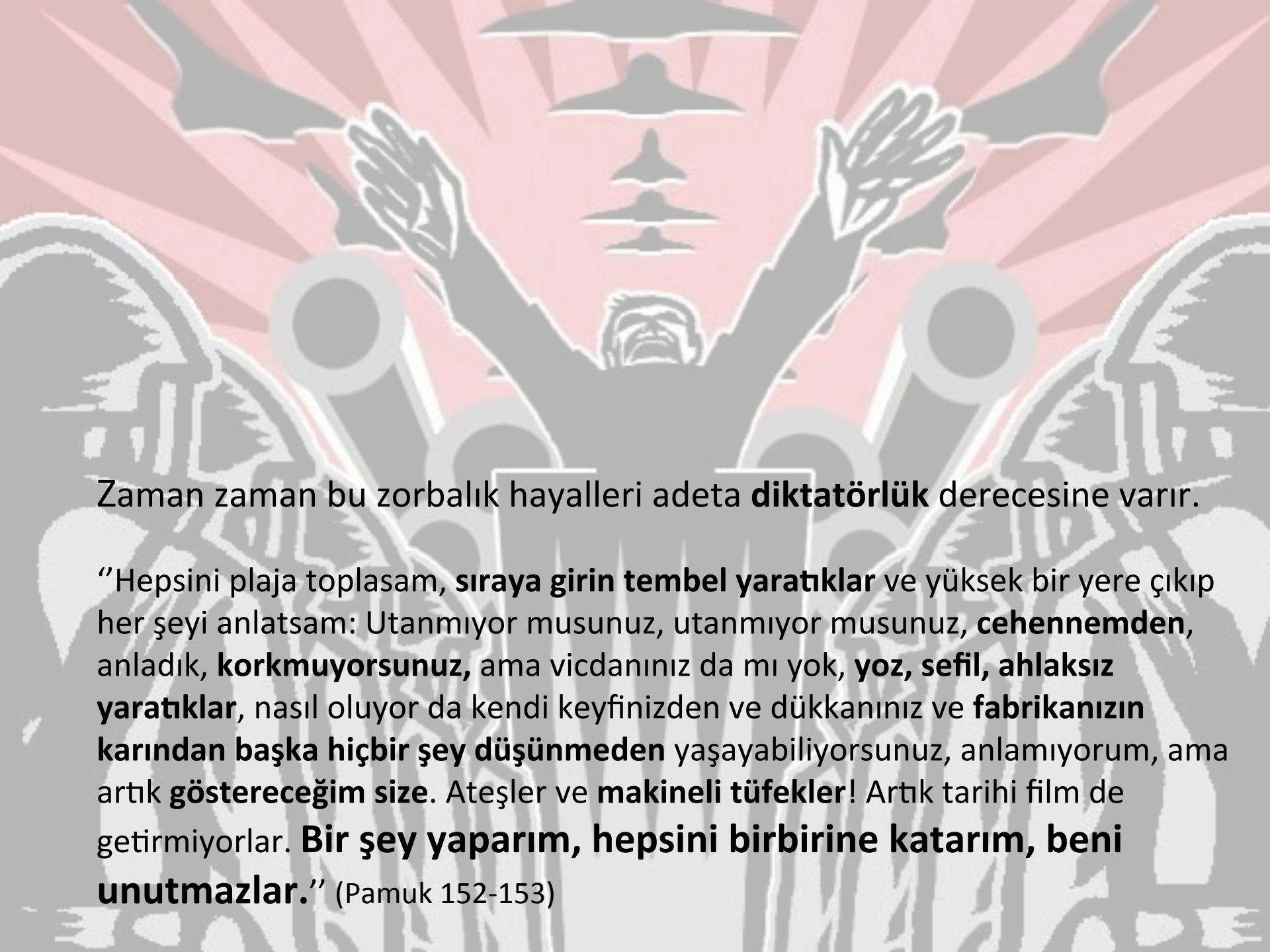
“Bize okulda boşuna öğretmişler. (...) tatlı dilin yılanı deliğinden çıkaracağına yalnızca bizim okulun aptal türkçe kompozisyon hocaları inanır. O kadar kızmışım ki ben de şu ihtiyar pintinin bir canını yakayım diyordum, bir kötülük edeyim ona.” (Pamuk 30)

Genelde sokak ağzıyla konuşur.

“Demek dernektekileri tanıdın mı buranın kralı oluyorsun.” (Pamuk 31)

“Kafam bozuk” (77)

Zaman zaman bu zorbalık hayalleri adeta **diktatörlük** derecesine varır.

“Hepsini plaja toplasam, **sıraya girin tembel yaratıklar** ve yüksek bir yere çıkıp her şeyi anlatsam: Utanmıyor musunuz, utanmıyor musunuz, **cehennemden**, anladık, **korkmuyorsunuz**, ama vicdanınız da mı yok, **yoz, sefil, ahlaksız yaratıklar**, nasıl oluyor da kendi keyfinizden ve dükkanınız ve **fabrikanızın karından başka hiçbir şey düşünmeden** yaşayabiliyorsunuz, anlamıyorum, ama artık **göstereceğim size**. Ateşler ve **makinelî tüfekler**! Artık tarihi film de getirmiyorlar. **Bir şey yaparım, hepsini birbirine katarım, beni unutmazlar.**” (Pamuk 152-153)

Hasan'ın din kavramı "korku" ve "ceza" üzerine kuruludur.

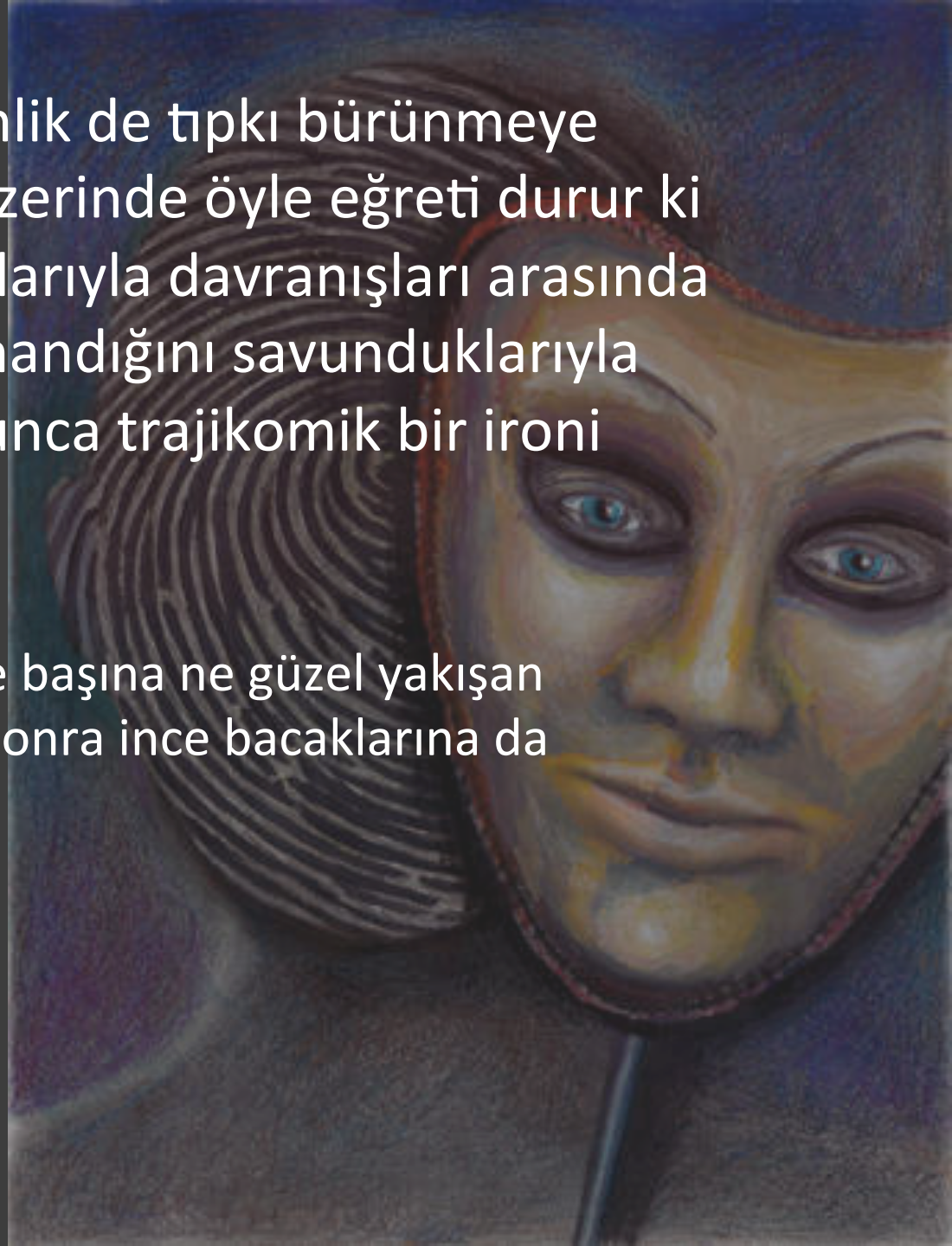
"Kitapta yazar: Melekler vardır. Sonra düşündüm: **Şeytan** da vardır. Başka şeyler de. **Sanki korkmak istediğim için düşündüm bunları; korkayım, ürpereyim, suçluluk duyayım** da koşa koşa yokuşu çıkıp eve döneyim, matematiğe oturayım diye (...)" (Pamuk 77)

Tıpkı Fatma Hanım'ın içi boş bir din kavramına tutunması gibi Hasan da "günah, cehennem" gibi kavramlarla "dini bütünlüğünü" başta kendine ispatlamaya çalışır, ancak bu uğraş içinde dinin pek de öğütlediği şiddet, zorbalık vb. hareketlerde bulunmaktan kaçınmaz ve bu davranışlarını asla sorgulamaz.

Edinmeye çalıştığı kimlik de tıpkı bürünmeye çalıştığı ideoloji gibi üzerinde öyle eğreti durur ki sürekli, sözde inandıklarıyla davranışları arasında bir tutarsızlık yaşar; inandığını savunduklarıyla yaptıkları roman boyunca trajikomik bir ironi oluşturur.

“(…) Nilgün ve sana ve başına ne güzel yakışan başörtüsüne baktım, sonra ince bacaklarına da baktım.” (Pamuk 75)

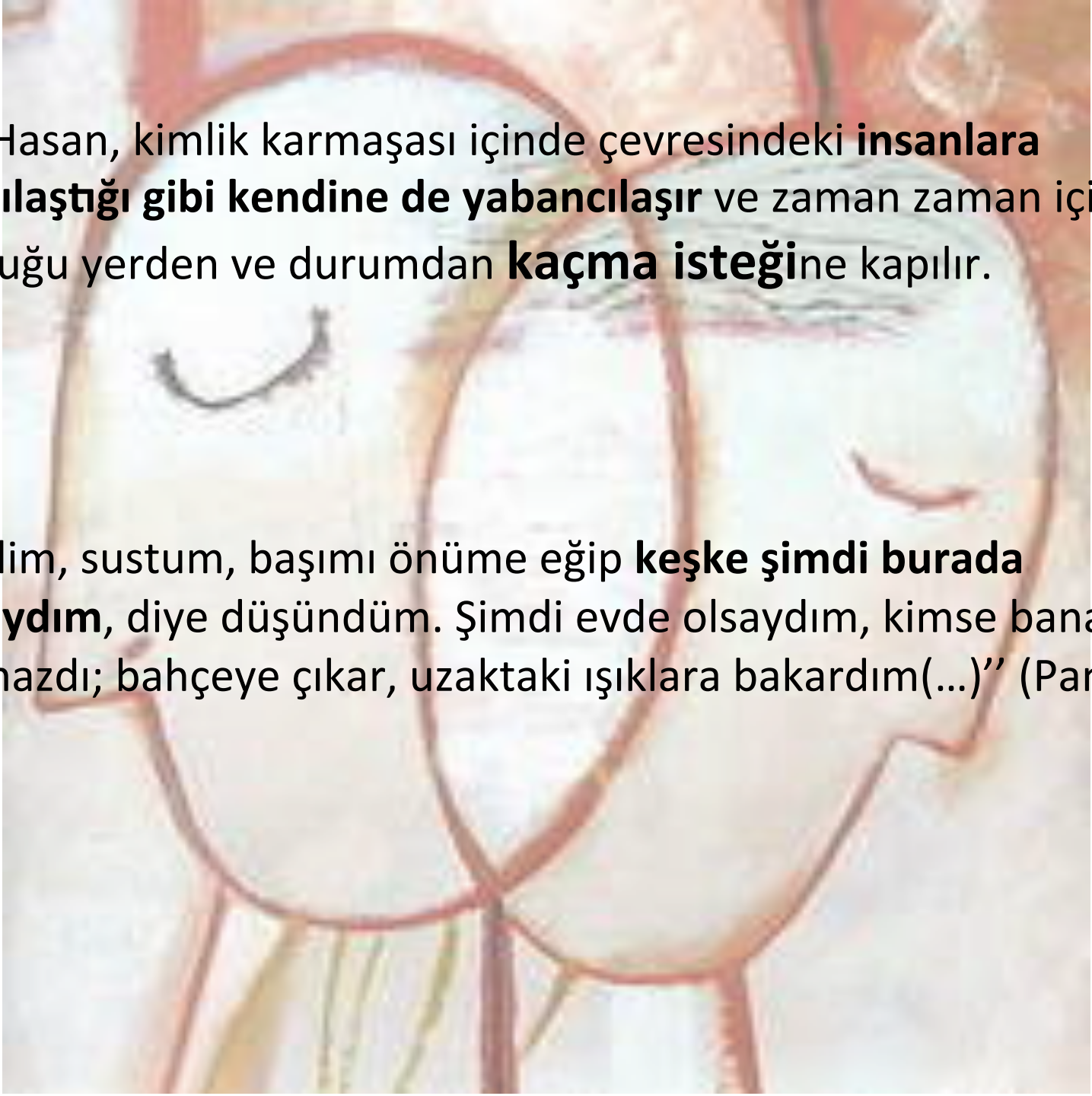

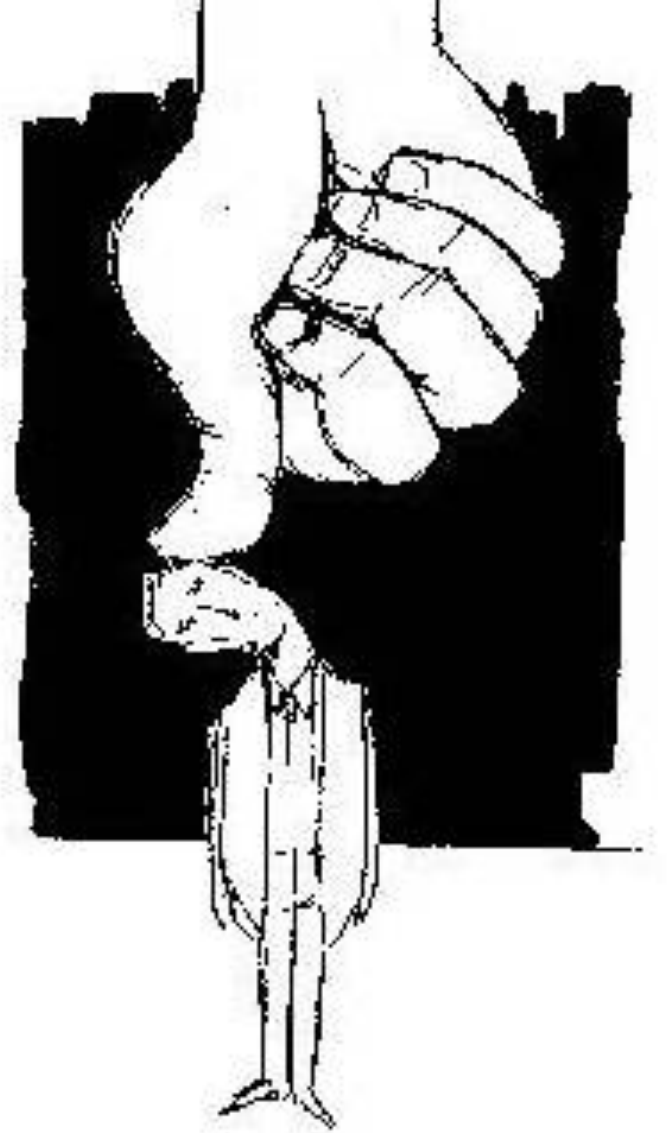
Ancak Hasan, kimlik karmaşası içinde çevresindeki **insanlara yabancılaştığı gibi kendine de yabancılaşır** ve zaman zaman içinde bulunduğu yerden ve durumdan **kaçma isteğine** kapılır.

“Terledim, sustum, başımı önüme eğip **keşke şimdi burada olmasaydım**, diye düşündüm. Şimdi evde olsaydım, kimse bana karışamazdı; bahçeye çıkar, uzaktaki ışıklara bakardım(…)” (Pamuk 181)

Metin

Eziklik duygusu Recep'i suskunlaştırıp Hasan'ı saldırganlaştırırken Metin'i **öfke ve kibrin** birleştiği bir **çalışma ve zengin olma hevesine** itmiştir. Böylece Metin, **doğuştan gelen bir servete ve sağ birer anne babaya sahip olamamanın eksikliğini**, kazanacağı maddi güçle gidermiş olacaktır.

Metin, eziklik duygusunun ağırlığı altında kibrine sığınırken kendini sık sık zengin arkadaşlarıyla karşılaştırmaktan alıkoyamaz. Bu iç monologlar arasına gizlenen karşılaştırmalarda sürekli maddi güce ve anne babaya sahip olamamadan kaynaklanan bir hüznün ve öfke, **imalı sözcüklerin** içinde karşımıza çıkar.

“**Vedat’ın güneşte yanmış, sağlıklı, huzurlu gövdesine** baktım ve düşündüm: Evet, **ben derslerime çok çalışırım**, sınıfımda birinci olmazsam canım iyice sıkılır ve beni gibilere de **inek** denildiğini bilirim, ama benim babamın, beni on yıl sonra başına geçireceği takım tezgahları **fabrikası yok**, iplik **fabrikası yok**, demir deposu ve dökümhanesi ya da Libya’da aldığı küçük de olsa **bir ihalesi ve hatta bir ihracat ve ithalat bürosu da yok benim zavallı babamın**: benim kaymakamlıktan **istifa etmiş** babamın **yalnızca bir mezarı var**, yılda bir kere Babaanne evde ağlamasın diye gideriz, orada ağlar.” (Pamuk 47)

Kendi odak noktasına yerleştiği **“para”** unsurunu bir **“kaygı”** öğesi olarak görmeyen insanlara karşı derin bir öfke duyar; çünkü o, para için çalışırken onlar zamanlarını ya boş durarak ya da başka, önemsiz uğraşlara kapılarak harcamaktadır. Özellikle aile üyelerine duyduğu öfke tam da bu düşünceden kaynaklanır.

“(...) biri paradan nefret edecek kadar ideolojik ve öteki de o parayı kazanmak için elini uzatamayacak kadar uyuşuk olduğu için olan bana oluyor. O arsanın üzerinde hala o aptal, tuhaf ve iğrenç eski ev boş boş duruyor.” (Pamuk 48)

PARA ==> Özgüven kaynağı

“(...) yaz sıcağında bir ay çalışarak kazandığım **on dört bin lira** olduğu için bana **bir üstünlük ve güven duygusu veren cüzdanımı**, anahtarımı aldım” (Pamuk 130)

ZEKA ==> Özgüven kaynağı

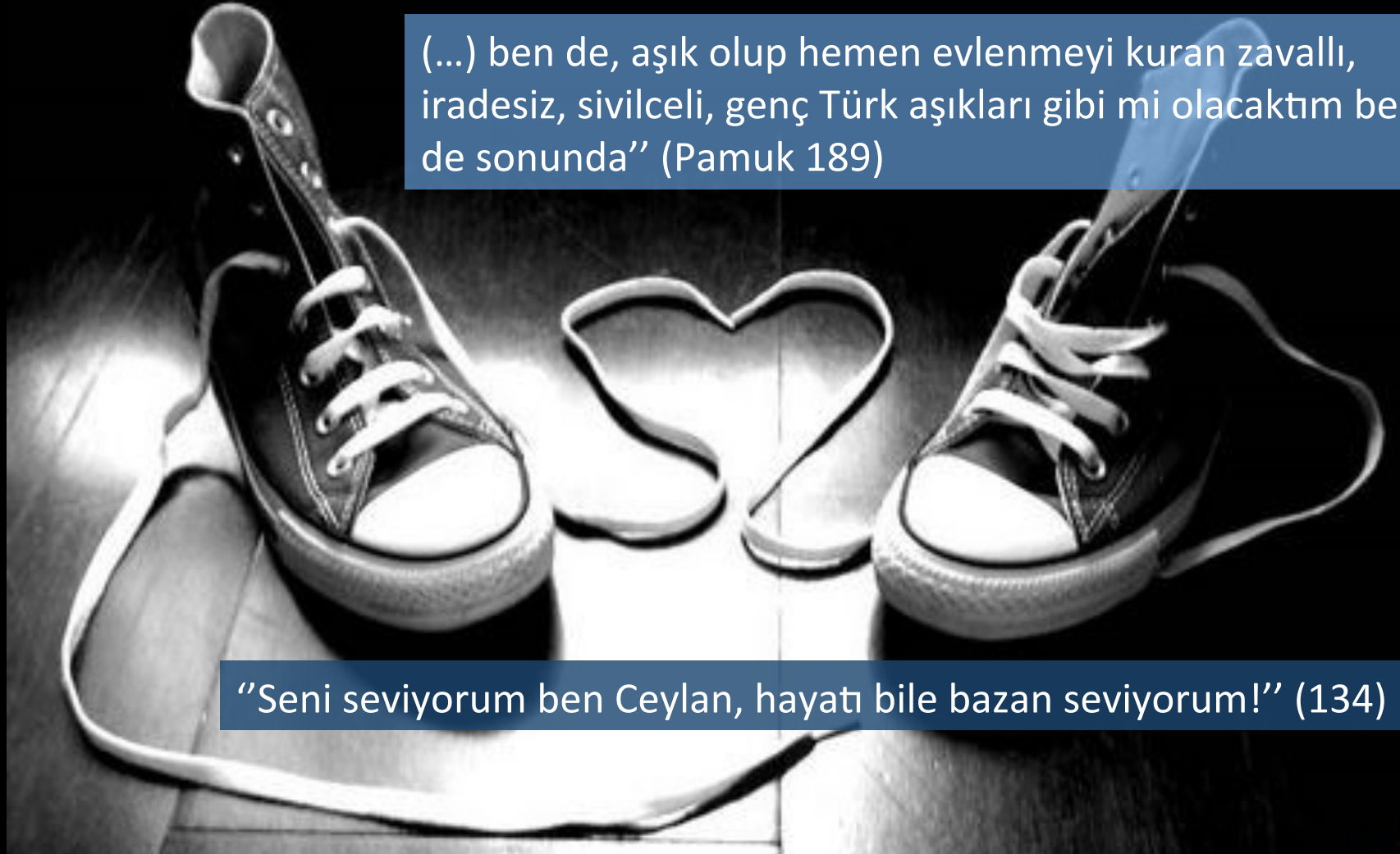
“(...) ben size ezberlemek için ineklemesi gerekenlerden olmadığımı kanıtlamak ve **zekamın boyutları** hakkında bilgi verebilmek için sözgelimi, iki basamaklı bütün rakamları bir anda birbiriyle çarpabileceğimi açıkladım.” (Pamuk 54)

Materyalist ve yararçı bir bakış açısı edinmeyi çözüm yolu olarak saptayan Metin, duyguları işin içine girince kendi içinde çelişkiler ve tutarsızlıklar yaşar. Ceylan'a duyduğu aşk bu tutarsızlıkları körükleyen en önemli etkenlerdendir.

(...) ben de, aşık olup hemen evlenmeyi kuran zavallı, iradesiz, sivilceli, genç Türk aşıkları gibi mi olacaktım ben de sonunda'' (Pamuk 189)

''Seni seviyorum ben Ceylan, hayatı bile bazan seviyorum!'' (134)

Zenginlik ve Amerika hayali

Yabancı hayranlığını eleştirdiği halde kendisinin de bir yabancı hayranı olduğunu fark etmez.

“(…) şu aşağılık duygu, Avrupalıyı memnun etme isteği” (Pamuk 89)

“(…) çok sevdiğim Amerikan mokasenlerime son bir cila vurdum ve eniştemin Londra'dan getirip hediye ederken nasıl satın aldığını uzun uzun anlattığı yeşil kazağı omuzuma atıp aşağı indim.” (130)

Farklı ekonomik düzeyler ve toplumsal sınıflara ait olmalarına rağmen aynı yaşta iki genç olan **Hasan ile Metin, insanlara duydukları öfke ve içten içe yaşadıkları tutarsızlıklar yönünden birbirlerine oldukça benzerler.** Tıpkı Hasan'ın ülkücü grubuna katılarak belli bir kitleye ve ideolojiye uyum sağlaması gibi Metin de sürekli eleştirip aşağı **gördüğü zengin arkadaşlarına uyum sağlar;** çünkü bir yandan tek başına kalmaktan, eleştirilmekten korkarken aynı zamanda zengin olmamanın getirdiği ezikliği ve **parası olanın hüküm süreceği yargısını kabullenir.**

“(…) hızla dans edenleri seyrederek düşündüm: Dizlerini bükerek titriyorlar ve **aptal tavuklar gibi** kafalarını sallıyorlar! **Ahmaklar!** Bütün bunları, zevk aldıkları için değil, **başkaları öyle yapıyor diye yaptıklarına yemin ederim!** (…) Biraz sonra, burada tek başıma oturarak düşünceli, dalgın delikanlıyı oynadığımı **söylemesinler diye, gittim ben de o salak dansa katıldım.**”

“(...) sen çekmiyorsun dedi (...) ben bir şişe viskiyi bitirdim, tamam mı arkadaş (...) korkak herif, ihtiyatlı herif, niye çekmiyorsun (...) ben, peki o zaman, dedim ve uzanıp elindeki sigaradan alıp, bak Ceylan, işte ben de senin gibi dumanı nasıl çekiyorum” (Pamuk 189-190)

Metin'in kendi yargıları ve sürdüğü orta halli yaşam biçimi ile, aşağı gördüğü halde uyum sağladığı "zengin çocukların" yaşam biçiminin oluşturduğu tutarsızlık, başında onu yönlendirecek bir anne baba olmayan **Metin'i dengesiz ve sapkın davranışlara sürükler.**

Uyuşturucu kullanıp sarhoş olduğundaki tavırları gerçek anlamda dengesiz olduğu gibi aynı zamanda Metin'in içinde süregelen tutarsızlığı sembolize etmektedir; **çünkü uyuşturucu, bir anlamda yazarın Metin'in bilinçaltını tüm saçmalıkları ve çelişkileriyle, bütün çıplaklığıyla ortaya sermek için kullandığı bir araçtır yalnızca.**

Uyum sağlamayla gelen tutarsızlık Metin'i başkalarına olduğu gibi **kendine de yabancılaştırır.**

"(...) sanki bir şey bekliyorlar, sanki ölümü, bir cenazeyi ya da daha da önemli bir şeyin sonuçlanmasını (...) **ne olduğunu bilmedikleri o şeyi bomboş bekliyorlar, işte**" (Pamuk 202)

"(...) iyi biriyim ben, **zengin değilsem bile**, sizlerin ne düşündüğünüzü ve hangi kurallara uyduğunuzu çok iyi bilirim, ben de sizler gibiyimdir Ceylan, ben sana bütün bunları anlatmak istiyorum, ama söylemeye hazırlandıkça hepsi **korkunç bayağı ve iki yüzlü** geliyor" (201)

Sessiz Ev ile ilgili notlar

Karakterlerin tensel betimlemeleri tinsel özelliklerini yansıtır.

Faruk: “Şişko” → “Uyuşuk”, tembel

Recep: “Cüce” → Edilgen, suskun, ezilen ve toplumda fark edilmeyen biri

Vedat: “Güneşte yanmış, sağlıklı, huzurlu” bir gövdeye sahip → Zengin, refah düzeyi yüksek

Orhan Pamuk, roman boyunca kişisel görüşlerini anlatımına katmaz; farklı görüşleri doğallıkla konuşturmaya ve her görüşün yapısını eşit ölçüde eleştirmeye özen gösterir.

Ancak zaman zaman farklı karakterlerde aynı sözcük kalıplarını yineler ve bu da inceden inceye anlatıma zarar verir.

Metin: “(...) iradesiz, sivilceli, genç Türk aşıkları (...) bizim okulun abazanları gibi” (Pamuk 189)

Hasan: “(...) kötü, sivilceli abazanlar” (210)

Ayrıca romanda karakterlerin kullandığı cümleler zaman zaman **edebi anlamda oldukça zengin boyutlara ulaşır**. Halbuki pek çok karakterin **eğitim düzeyi** çok yüksek değildir. Bu anlamda karakterlerin değil de yazarın konuştuğu hissedilebilir.

Peki bu bir anlatım tekniği eksikliği ya da yanlış sayılabilir mi, yoksa bilerek uygulanan bir yöntem midir?

Orhan Pamuk'tan yanıt:

"Sessiz Ev'de hikâye, kahramanın aklından geçenlerin tasviriyle anlatılır. **Bir bilinci akıtırken, o kahramanın; mesela babaanneninin kelime dağarcığı içinde kalmadım. Böyle bir kısıtlamanın bir bilincin içinde olup bitenleri anlatmayı kolaylaştırmayacağını, tam tersine güçleştireceğini düşünüyorum.** Her şeyden önce, düşünürken, zaten kelimelerle düşünmeyiz, kelimeler dil ile beyin arasında bir yerdedir. Zaman zaman aklımıza takılıp giderler. Sessiz Ev'de kullandığım bilinç akışı, bilinçlerin içinin olduğu gibi resmini çekmeye yönelik de değildi. **Kahramanların bilinçlerinin içinde gezinenleri, kendimi pek fazla geriye çekmeden ben anlatıyorum.** Romanları tekdüzeleştirilen o sinir bozucu diye düşündü, diye düşündü'lerden kurtulmak önemli bir sorundu. (Ah bir de, dedi Ahmet, dedi Mehmet'lerden kurtulmak için iyi, güzel bir yol bulabilsem!) Amacım kahramanların bilinçlerinin içinde olup bitenlere koşut bir anlatım, bir dil oluşturmaktı. Yoksa natüralist bir köy yazarınının karmakarışık bir pazar yerini resmetmesi gibi bir bilincin için olduğu gibi kâğıda geçirmeye çalışmıyordum." Orhan Pamuk, Öteki Renkler (İstanbul: İletişim, 1999), s. 132.

Fatma Hanım ve Selahattin Bey karakterleri hakkında:

“Bu kadar ayrı dünyalara ait iki insanın birbirlerini sevmeden aynı evde yaşamasının okuyucuya anlattığı şey; **aynı topluma ait iki grubun arasındaki büyük uçurumlardır**. Bir grup bilimi Tanrı edinmiş ve her şeyin çözümünü Batı’da arar, kendi toplumundan neredeyse tiksindir. Diğer grup ise gelişmeye, değişmeye ve iletişime kapalıdır. Batı’ya ucube gözüyle bakar, aslında korkusu **bilgisizliğinden ve inançlarının temelininin olmamasındandır.**”*

*<http://www.kandildergisi.com/2011/07/iki-farkli-kusak-iki-arada-kalmislik/>

KAYNAKÇA

- Pamuk, Orhan. Sessiz Ev. 33. baskı. İstanbul: İletişim Yayınları, 2012.
- <http://www.kandildergisi.com/2011/07/iki-farkli-kusak-iki-arada-kalmislik/>
- http://www.47project.com/wp-content/uploads/2009/08/identity_crisis-291x300.jpg
- <http://michelephoenix.com/wp-content/uploads/2012/07/ill-anger.jpg>http://3.bp.blogspot.com/_eYZoM8bXl_M/SxQafa1_VVI/AAAAAAAAABY/uup9YiezQZc/s1600/dictatorship1.jpg
- http://adam1cor.files.wordpress.com/2010/06/20070828bizreligion_dm_500.jpg
- <http://cetinyilmaz.files.wordpress.com/2009/10/mb.png?w=240&h=300>
- <http://thumbnails.illustrationsource.com/huge.101.508060.JPG>
- <http://www.kazancteknikleri.com/wp-content/uploads/2012/09/para-kazanma-2.jpg>
- <http://esniyorum.files.wordpress.com/2011/07/ask-ayakkabi.jpg>
- http://images.habervitrini.com/haber/300x180/sigara_uyusturucu_esrar.jpg
- <http://fulyapragi.blogspot.com/2010/11/kibir.html>
- http://www.mizahvecizgi.com/metinler/data/upimages/milkodikovsergi_2_karikatur_7.jpg
- <http://getlabourout.files.wordpress.com/2010/07/intelligent-elite-head.png?w=720>
- http://thumbs.dreamstime.com/thumblarge_236/1202791605TvEXuC.jpg
- http://1.bp.blogspot.com/_PkA4JK0sNZk/ShxPdO4awtI/AAAAAAAAAs8/gUoF0ME777c/s400/u%C3%A7urtma1.jpg
- http://2.bp.blogspot.com/-W3h611Le0ZM/Tq8ptAGmuQI/AAAAAAAAAJY/hseuJ0IzWeg/s1600/kibir_68462.jpg
- <http://10marifet.org/imaj/banuca/not-ped-00.jpg>